

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СУСПІЛЬНОГО БУТТЯ – ПРОСТІР ДЛЯ ШИЗОФРЕНІЇ

ПОЛІЩУК, ОЛЕКСАНДР¹ПОЛІЩУК, ОЛЕНА²

Анотація

У статті звернуто увагу на розвиток цифрових технологій та їх вплив на людину. Встановлено, що діджиталізація суспільного буття, за певних умов, викликає занепокоєння у процесі становлення Я – зокрема появою цифрової шизофренії. **Мета статті:** дослідити появу такого феномену як шизофренія у діджиталізованому просторі. **Завдання дослідження:** 1) розглянути особливості діджиталізації; 2) дослідити шизофренію в умовах діджиталізації. **Методи дослідження:** феноменологічний дозволив виокремити такий вид шизофренії як цифрова; використання методів спостереження і аналізу сприяло встановленню впливу розвитку комунікаційних технологій на людину, її життя та формування; метод психоаналізу спрямований на встановлення формування реального «Я» у віртуальному просторі та невідповідності реального «Я» зі створеними різнойменними (множинними) віртуальними «Я». У цьому контексті, варто звернути увагу, що шизофренія у цифровому просторі має декілька особливостей: 1) це системний пошук, бажання отримувати якомога новіші цифрові засоби (гаджети) для комунікації; 2) прагнення бути активним учасником соціальних мереж і 3) постійно підтримувати свою участь у соціальних мережах шляхом різних дописів, популяризації власних селфі тощо. Доведено, що шизофренія в умовах діджиталізованого суспільства набуває нових, раніше не досліджених аспектів. Адже сучасні цифрові технології, що використовуються суспільством, змінюють не лише спілкування, а й утворюють нові форми взаємодії. Зважаючи на це, обґрунтовано, що сучасні цифрові середовища, зокрема соціальні мережі, постійний потік інформації, здійснюють вплив на стан психіки людини, особливо у тих, хто вже має схильність до психічних розладів. Доведено, що діджиталізація суспільства створює як нові виклики, так і нові можливості. Важливим у цьому контексті є те, щоб технології використовувалися з обережністю. Як свідчить проведений аналіз, можна припустити, що розвиток цифрових технологій та діджиталізація суспільного буття має вплив на психіку людини і є однією із причин психічного захворювання – цифрової шизофренії як складного соціального феномена сучасності.

Ключові слова: особистість, діджиталізація, цифрова шизофренія, соціальні мережі, віртуальний простір, віртуальний світ, комунікація, технології, інформаційне суспільство.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. XXI ст. стало тим періодом життя суспільства, який насичений різними як соціальними, так і політичними, науковими змінами та революціями тощо. Це закономірні процеси, особливо, коли йдеться про розвиток. Найбільшого сплеску у цьому контексті зазнала інформаційно-комунікативна революція, що знайшла своє відображення у процесах діджиталізації та, відповідно, цифровізації індивідуального простору особистості, набула іншої форми. Звертаємо увагу на те, що цей процес виник не у XXI ст., а розпочався він у 60–70 роках XX ст. із винаходом мережі Інтернет. Саме цей технологічний феномен заклав основи цифрової епохи і створення «третього світу» буття людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, з яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Питання діджиталізації суспільного буття мають міждисциплінарний характер, адже особливістю людини цифрової доби є зміни сфери її зайнятості та соціальної структури. Дослідження пов'язані з процесами цифровізації людського буття не можна осмислити без філософського аналізу. У зв'язку з цим під час нашого дослідження актуальними стали напрацювання В. Воронкової та В. Нікітенко, які у своїй монографії розглянули теоретико-методологічні, концептуальні та праксеологічні засади становлення і розвитку цифрової людини та цифрового суспільства, а також запропонували понятійно-категоріальний апарат, методологію аналізу філософії взаємозв'язку цифрової людини і цифрового суспільства. (Воронкова, Нікітенко, 2022). Дослідники О. Котуха, О. Фонарюк, Ю. Коцан-Олинець у статті «Діджиталізація вищої освіти: пріоритети, виклики завдання» розглядають процес діджиталізації вищої освіти. В ході проведеного аналізу роблять висновки,

¹ Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія (Хмельницький, Україна)

E-mail: Prokurator2007@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-9838-7105

² Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія (Хмельницький, Україна)

E-mail: Elen_5@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-3826-5085

що поява Інтернету і мобільних пристроїв, можливість постійної комунікації членів суспільства один з одним визначають розвиток діджиталізації суспільства загалом. Діджиталізація також виступає складовою частиною сучасного антропологічного простору. (Котуха, Фонарюк, Коцан-Олинець, 2022). Досліджуючи діджиталізацію суспільного буття, О. Дзьобань зазначає, що особистість постмодерної епохи загубилася у незлічених потоках інформації та комунікації, не має певної системи цінностей та уявлень про права, обов'язки та відповідальність за вчинки, а тому втрачає будь-який сенс. (Дзьобань, 2021). Питання інформаційної свободи у своїй публікації порушують О. Данильян і О. Дзьобань (Данильян, Дзьобань, 2017). Не менш цікавими для нашого дослідження є напрацювання у сфері психології. Дослідники психологи говорять про те, що віртуальний світ є сприятливим середовищем для людей, які страждають на шизофренію, оскільки у цьому світі вони себе шукають, творять і відтворюють, відходячи від реального світу. Зокрема таку думку висловила П. Хубер-Віллану (Huber-Villano, 2020)

Мета та формування цілей статті (постановка завдання).

Мета статті: дослідити появу такого феномену як шизофренія у діджиталізованому просторі. Завдання дослідження: 1) розглянути особливості діджиталізації; 2) дослідити шизофренію в умовах діджиталізації.

Методи дослідження: феноменологічний дозволив виокремити такий вид шизофренії як цифрова; використання методів спостереження і аналізу сприяло встановленню впливу розвитку комунікаційних технологій на людину, її життя та формування; метод психоаналізу спрямований на встановлення формування реального «Я» у віртуальному просторі та невідповідності реального «Я» зі створеними різнойменними (множинними) віртуальними «Я».

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Звертаючись до історії, можна помітити боротьбу за першість у формуванні цифрового простору яку ведуть прихильники двох технологічно високорозвинених країн – США і Японії. Ми не ставимо за мету досліджувати історію цього феномену, але змушені звернутися до деяких аспектів, щоб зрозуміти як відбувається колонізація цифровими технологіями буття людини і перенесення її у віртуальний простір. Отож, пер-

ший сервер було встановлено 1 вересня 1969 року у Каліфорнійському університеті, а 22 жовтня було встановлено з'єднання і передано дані між Каліфорнійським університетом та Стенфордом. Це і стало початком розвитку комунікативних технологій, що призвели до діджиталізації більшості процесів ХХІ ст. У цей вплив став однією з причин зміни соціальних структур, формування нового типу людини. Тобто мова іде про нову епоху становлення людства – цифрову, інформаційну. Цифровою її називають тому, що буття людини з кожним роком, днем, секундою насичується різними цифровими технологіями, що здійснюють вплив на людину та її середовище. А інформаційною – «... виробництво інформаційного продукту, а не продукту матеріального, буде рушійною силою освіти і розвитку суспільства» (Masuda, 1983). На це звертають увагу у своєму дослідженні «Концепція інформаційного суспільства: філософсько-антропологічний аналіз» І. Чайка, Р. Вишневецький, В. Павловський (Чайка, Вишневецький, Павловський, 2024). Варто віддати належне, що провівши відповідний аналіз, автори прийшли до одного із висновків: «феномен інформаційного суспільства описується за аналогією з попередніми історичними типами суспільства: доіндустріальним та індустріальним. Особливості людини інформаційної доби змальовуються лише в контексті зміни сфери її зайнятості і зміни структури споживання, частиною якого стає інформаційний продукт (Чайка, Вишневецький, Павловський, 2024).

У сучасному науковому світі феномен діджиталізації набирає особливої актуальності – це зумовлено рядом факторів серед яких можна виокремити швидкий розвиток технологій, зміни в економіці та бізнес-процес, інтеграція у повсякденне життя, глобалізація та конкуренція, пандемія та дистанційна робота, автоматизація процесів із застосуванням штучного інтелекту, зміни в освіті та підготовці кадрів. Визначені причини спровокували утворення різних концепцій цього феномена. Наприклад, одні дослідники вважають інформаційну епоху новою соціальною реальністю. Таке світосприйняття є виправданим, адже суспільство цифрової епохи характеризується як особлива система, що існує завдяки розвинутому комп'ютерним технологіям, дає можливість звільнити працівників від важкої праці, розширює можливості споживання цифрової, інформаційної продукції. Є інша точка зору: завдяки комп'ютерним технологіям відбулася трансфор-

мація традиційної капіталістичної економіки у концепцію інформаційного суспільства, що стало причиною соціально-економічних трансформацій, які ми сьогодні спостерігаємо. Інколи нам важко їх сприймати, але варто відмітити, що вони є і це демонструють ряд провідних компаній світу, які в гонитві за економічним зростанням все більше і більше у виробництві використовують комп'ютерну техніку, штучний інтелект. Це дає можливість нарощувати потужності виробництва, щоб забезпечити ринок попиту, який у силу процесів глобалізації, інтеграції все більше розширюється. І сьогодні, подекуди вже важко говорити про якийсь конкретний ринок – він є глобалізованим, а застосування до нього географічних ідентифікаторів, у більшості випадків, має формальний характер, який у короткий проміжок часу зникає.

Як бачимо в одному і другому наведених прикладах, а їх можна наводити чимало, важливу роль відіграє процес комп'ютеризації та інформатизації соціально-економічного життя. Завдяки цим двом ресурсам сучасний світ дуже швидко змінюється і змінюють його не що інше як винайдені людиною технології за які сьогодні ведеться боротьба. Адже відомо, що на вершині ринкової економічної архітектури, і не лише, знаходиться той, хто володіє технологіями. Що дає підстави звернутися до думки М.Шилера, який писав: «Здавна переважаючи імперативи ринкової економіки так само залишаються визначальними в перетвореннях, що відбуваються в технологічних і інформаційних сферах» (Webster, 2006).

Чому ми на це звертаємо увагу? Та тому, що розвиток комунікаційних, комп'ютерних технологій змінює життя людини – трансформується сфера комунікації, управління, надання послуг тощо. Практично, можемо сказати, що сучасні інтенсивні процеси діджиталізації людського буття є одним із критеріїв цивілізованості суспільства, держави, оскільки ці процеси є властивими для цивілізованих країн і виступають одним із їхніх критеріїв, а інформація, технології виступають товаром цивілізованого суспільства, які є предметом купівлі-продажу. Саме завдяки цьому процесу у діджиталізованому суспільстві зростає обсяг інформації, яка, як зазначають І.Чайка, Р.Вишневецький та В.Павловський, циркулює (Чайка, Вишневецький, Павловський, 2024), має властивість змінюватися, поширювати, а подекуди набувати іншого змісту, використовуючи ключові слова, тези тощо. Саме останнє і є:

1) причиною поширення маніпулятивної інформації, 2) та впливає на свідомість людини.

Крім цього, ще однією особливістю діджиталізованого суспільства є утворення соціальних мереж у віртуальному просторі. Таке нове інформаційно-комунікативне досягнення стало підґрунтям утворення ще одного світу – віртуального, який має свої особливості і створює нові для людини можливості, які дозволяють переступити межу соціально-етичного сприйняття світу, у якому, можна припустити – світ належить людині.

Мова йде про те, що в реальному світі, людина розглядається його частиною, вона користується первинною матерією. Вдосконалюючи світ, своє буття, вдаючись до творчості, людина створює продукти в основі яких закладена первинна матерія, яка не є пасивною, а надаючи їй нового змісту – створює різні форми. Саме у такий спосіб і утворився віртуальний світ – основу якого становить цифра. Сучасний віртуальний світ складається із різноманітних соціальних мереж, найпопулярнішими серед яких, за даними, що знаходяться у соціальних мережах, є: Facebook, YouTube, Twitter, Instagram, WhatsApp, TikTok, Linkedin, Telegram, Pinterest, Reddit («UASpectr», 2021). І це ще не вичерпний перелік соціальних мереж, що заповнюють віртуальний світ. Але навіть таке різноманіття віртуального світу створює людині умови свободи вибору само презентації. Створене віртуальне диво дає необмежені можливості користувачу для створення власної особистості. Спостерігаючи за деякими учасниками віртуального світу, ми можемо помітити, як вони реєструють себе під різними ніками, інколи є анонімними тощо. Все це свідчить про те, що у віртуальному світі людина веде гру з власною ідентичністю – змінює вік, стать, соціальний статус, національність тощо. Такі ігри призводять до так званої цифрової шизофренії, що виникає у віртуальному світі. Це досить серйозне психологічне захворювання, що виникає завдяки неусвідомленому використанню віртуального простору.

Опираючись на дослідження 2013 року Є. Єфімова, в одній із своїх праць у 2017 році А. Кургузов підтвердив побоювання з якими зустрічається суспільство у процесі діджиталізації соціального буття. Він звертає увагу на прагнення молодих людей не описувати свою реальну особистість в Мережі, а створювати віртуальну, яка часто не має нічого спільного зі своїм творцем. Швидко зростання кількості подібних вір-

туальних особистостей не може не викликати серйозного занепокоєння у психологів. Помічено, що люди, котрі нехтували своїм реальним «Я» заради створеної ними віртуальної особистості, часто готові нехтувати в реальності і своїм особистим часом, своїм зовнішнім виглядом, харчуванням і сном. Навіть відриваючись від віртуального світу, в реальному житті вони продовжують переживати і говорити про події, які з ними там відбувалися, наділяючи їх однаковою значимістю з тими подіями, які відбулися в дійсності, або навіть більшою (Кургузов, 2017).

Сьогодні вже 2025 рік, пройшло 12 років – ситуація, яку описували дослідники віртуального простору, не спростувалася, вона лише ускладнилася і почала набирати глобального масштабу. Адже молоде, підрастаюче покоління, в силу розвитку цифрових технологій, цифрової трансформації та суцільної діджиталізації все більше і більше надає перевагу віртуальному світу. Соціальна комунікація, діалог переходять з реального світу у віртуальний. У такий спосіб реальне «Я», яке властиве природньому світу не завжди відповідає віртуальному «Я» віртуального світу, адже як і віртуальний світ, так і віртуальне «Я» є штучно створеними і не завжди їх можна ототожнювати, виходячи із їхньої сутності. Віртуальне «Я» у більшості випадків є штучно утвореним реальним суб'єктом реального світу, який не реалізувавши себе у реальному світі переноситься у віртуальний, і там в силу технічних можливостей, власної творчості конструює віртуальне «Я».

Але у цьому випадку, звертаємо увагу на те, що людина у цифровому просторі віртуального світу одночасно може перебувати у декількох соціальних мережах віртуального світу, у кожній з яких вона може відповідати реальному «Я» або ні. І у випадку коли вона не відповідає реальному «Я», для задоволення своїх потреб вона реєструється під різними іменами, у більшості випадків – це нашвидкуруч придумані імена, які не мають нічого спільного з тим, з чим можна було б ідентифікувати того чи іншого користувача соціальних мереж. Створення п кількості віртуальних «Я» поглиблює питання шизофренії людини зумовленої процесами діджиталізації.

Відомо, що шизофренія – це серйозний психічний розлад, що супроводжується маренням, галюцинаціями, втратою контакту з реальністю, недоречним афектом, дезорганізованою мовою, соціальним відстороненням та погіршенням адаптивної поведінки. Частина із наведених ознак

шизофренії властива людям, які надають перевагу віртуальним соціальним мережам, у яких створене віртуальне «Я» у більшості випадків відповідає підсвідомим інтересам реального «Я». Про це свідчать дослідження О. Поліщука й О. Поліщук, які зазначають, що у більшості випадків активними користувачами діджиталізованого цифрового простору є молоде покоління, яке зростає разом з розвитком цих технологій (Поліщук, Поліщук, 2024). У таких людей не сформована психіка, відсутнє критичне мислення та не сформована цифрова грамотність – тобто вони найбільше наражаються на цифрову шизофренію. Намагаючись втекти від реального світу, від тих викликів, що несе наша реальність – молодь стає активним учасником діджиталізованого віртуального простору і намагається віднайти себе у соціальних мережах, у яких вона зареєстрована або створює віртуальне «Я». У цьому процесі важливим є те, що людина, яка значну частину проводить у штучно створеному віртуальному просторі, в реальному світі не контролює час, інколи неадекватно оцінює реальні ситуації, марить цінностями та дотримуються правил віртуального життя, інколи неадекватно сприймає реальний світ, норми, традиції тощо

Отже, як свідчить проведений аналіз, можна припустити, що розвиток цифрових технологій та діджиталізація суспільного буття має вплив на психіку людини і є однією із причин психічного захворювання – цифрової шизофренії. Саме на цьому у своєму дослідженні наголошує група психологів К. Сміт, Е. Харді, А. Віннікова, Ш. Бліз, Л. Мілліган, Д. Ідеальго-Маццеї, С. Ламбе, Л. Марцано, П. Ульхаас, Е. Остінеллі, Ж. Анмелла, К. Зангані, Р. Ароніка, Б. Дваер, Дж. Торус, А. Сіпріані (Smith, Hardy, Vinnikova et al., 2024).

У цьому контексті, варто звернути увагу, що шизофренія у цифровому просторі має декілька особливостей: 1) це системний пошук, бажання отримувати якомога новіші цифрові засоби (гаджети) для комунікації; 2) прагнення бути активним учасником соціальних мереж і 3) постійно підтримувати свою участь у соціальних мережах шляхом різних дописів, популяризації власних селфі тощо. Останнє не завжди відповідає реальному «Я», адже такі дії спрямовані на залучення якомога більше «фанатів», «шанувальників». У цьому випадку реальне «Я» відходить від традиційних правил, норм. Тобто можна помітити, що активність у соціальних мережах

шляхом дописів і популяризації власних селфі не завжди відповідають реальному «Я». Крім цього, вони можуть мати не системний характер, а лише коли цього потребує підсвідомість людини і та соціальна спільнота до якої доєднане «Я» у віртуальному просторі. Мова йде про людей, які в силу тих чи інших обставин, не можуть задовільнити свої потреби у природньому світі – вони переходять у цифровий віртуальний простір. Простір, який станом на сьогодні, не обмежує свободу й прагнення людини і має свої особливості. Досліджуючи прояви свободи у віртуальному просторі, О. Данильян та Ю.Калиновський зазначають, що вони мають як позитивні, так і негативні наслідки (Данильян, Калиновський, 2020). До негативних факторів науковці відносять: вільний доступ до різноманітної інформації, що поширюється інтернет-простором і яка інколи є сурогатною та фейковою; сурогатне спілкування, відмова від реального спілкування з близькими людьми – надають перевагу віртуальному спілкуванню. Результатом цього є формування в активних учасників залежності від гаджетів, віртуального світу тощо. Тобто такий спосіб життя людини в інформаційному просторі віртуального світу має негативний вплив на психіку цієї ж людини, адже перебуваючи у віртуальному світі, реальне «Я» має необмежені можливості для конструювання свого власного віртуального «Я» (Данильян, Дзьобань, 2019).

Звертаємо увагу, що в сучасному віртуальному світі діє чимало різноманітних соціальних груп чи блогів, які, поширюючи ту чи іншу інформацію (чи то у вигляді коротких текстів, чи фото), намагаються якомога більше притягти учасників. Особливої уваги у цьому випадку привертає інформація, яка подекуди може бути фейковою і не

відповідати реальності. Але учасник такої мережі її споживає, відповідно несе певне психологічне навантаження, що дає можливість ним управляти і виводити за межі реальної соціальності. Такі дії зумовлені тим, що ми не готові сьогодні дати відповідь на питання: «Який вплив здійснює діджиталізація на психіку людини? Чому реальне «Я» не завжди відповідає віртуальним «Я»?» Все те, що ми сьогодні спостерігаємо і у чому є учасниками, виступає матеріалом глибокого як філософського, так і психологічного та соціального дослідження. Адже постійне блукання віртуальними соціальними мережами, гонитва за новими гаджетами та можливостями, що забезпечують вони реальному «Я» у віртуальному просторі, сприяє поступовій втраті реальності, що у подальшому матиме негативні наслідки для суспільства і людини як виду *Homo Sapiens*. Звичайно такі застереження є можливими за відсутності критичного підходу до самого процесу діджиталізації суспільного буття.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Вищеописане дослідження та спостереження дають підстави стверджувати, що діджиталізація суспільного буття стала простором у якому людина може задовільнити свої потреби, що є недопустимими чи неетичними у реальному світі. Не обтяжуючи себе ніякими зобов'язаннями у віртуальному світі, маючи безмежну свободу, людина конструє свою власну віртуальну особистість, яка, як показують спостереження, не завжди відповідає реальному «Я», що є ознакою цифрової шизофренії. У соціальних мережах віртуального світу людина презентує себе, уникаючи будь-яких реальних соціальних обмежень, інколи декларуючи підсвідомі бажання.

Список використаних джерел

- Воронкова В.Г., Нікітенко В.О. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 460 с.
- Данильян О., Дзьобань О. Діалектична єдність інформаційних прав та інформаційної свободи: до усвідомлення проблеми. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2017. 1 (32). С. 5–15.
- Данильян О., Дзьобань О. Людина в інформаційному суспільстві: проблеми моральної ідентифікації. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2019. №1 (40). С. 9–20. DOI: <https://doi.org/10.21564/2075-7190.40.155746>.
- Данильян О., Калиновський Ю. Контраверсійний характер свободи в інтернет-просторі: безпековий та державотворчий контекст. *Україна і світ: теоретичні та практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 8–9 квіт. 2020 р. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2020. С. 289–294.
- Дзьобань О. Цифрова людина як філософська проблема. *Інформація і право*. 2021. № 2 (37). С. 9–19. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.2\(37\).238330](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.2(37).238330).

Котуха О., Фонарюк О., Коцан-Олинець Ю. Діджиталізація вищої освіти: пріоритети, виклики, завдання. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2022. № 6. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2022-6-01-02>.

Кургузов А.О. Соціальні мережі як сучасний інструмент процесу соціокультурної самоідентифікації особи. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2017. Випуск 70. С. 54–61.

Найпопулярніші соціальні мережі в Україні та країнах світу у 2020 році. *UASpectr («Український спектр»)*. Вебсайт. URL: <https://uaspectr.com/2020/06/23/najpopulyarnishi-sotsialni-merezhi-v-ukrayini-ta-krayinah-svitu-2020/> (дата звернення: 25.01.2025).

Поліщук О. Поліщук О. Освіта в умовах діджиталізації та глобалізації. *Humanities Studies* 2024. № 20. С. 186–192. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2024-20-97-21>.

Чайка Ірина, Вишневецький Руслан, Павловський Валерій. Концепція інформаційного суспільства: філософсько-антропологічний аналіз. *Humanities Studies*. 2024. Випуск 18 (95). С. 79–87. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2024-18-95-08>.

Huber-Villano Patricia A. Virtual Reality for People With Schizophrenia By. *Social Work Today*. Vol. 23. № 4. P. 20.

Masuda, Y. The Information Society as Post-industrial Society. Washington: World Future Soc. 1983, 320 p.

Smith, K. A., Hardy, A., Vinnikova, A., Blease, C., Milligan, L., Hidalgo-Mazzei, D., Lambe, S., Marzano, L., Uhlhaas, P. J., Ostinelli, E. G., Anmella, G., Zangani, C., Aronica, R., Dwyer, B., Torous, J., & Cipriani, A. Digital Mental Health for Schizophrenia and Other Severe Mental Illnesses: An International Consensus on Current Challenges and Potential Solutions. *JMIR Mental Health*. 2024. 11. Article e57155. DOI: <https://doi.org/10.2196/57155>.

Webster, F. Theories of the Information Society. London: Routledge. 2006. 312 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780203962824>.

References

Voronkova V. H., Nikitenko V. O. (2022). Philosophy of the digital human and digital society: theory and practice. Zaporizhzhia: Publishing House «Helvetica». 460.

Danilyan O., Dzoban O. (2017). Dialectical unity of informational rights and informational freedom: to realization of problem. *The Bulletin of Yaroslav Mudryi National Law University Series Philosophy Philosophies of Law Political Science Sociology*, 1 (32). 5–15.

Danilyan O., Dzoban O. (2019). A man is in informative society: problem of moral authentication. *The Bulletin of Yaroslav Mudryi National Law University Series Philosophy Philosophies of Law Political Science Sociology*, 1(40). 9–20. DOI: <https://doi.org/10.21564/2075-7190.40.155746>.

Danilyan O., Kalynovskiy Yu. (2020). The controversial nature of freedom in the Internet space: security and state-building contexts. *Ukraine and the world: theoretical and practical aspects of activity in the field of international relations: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kyiv, 8–9 kvit. 2020 r. Kyiv: Vyd. tsentr KNUKiM*, 285–290.

Dzoban O. (2021). Digital person as a philosophical problem. *Information and law*, 2 (37). 9–19. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.2\(37\).238330](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.2(37).238330).

Kotukha O. C., Fonaryuk O. Ю., Kotsan-Olynets Ю. Я. (2022). Digitalization of Higher Education: Priorities, Challenges, Tasks. *Problems of Modern Transformations. Series: Law, Public Management and Administration*, 6. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2022-6-01-02>.

Kurguzov A.O. (2017). Social networks as a modern tool of the process of socio-cultural selfidentification of an individual. *Humanities bulletin of Zaporizhzhia State Engineering Academy*, 70. 54–61.

The most popular social networks in Ukraine and the world in 2020. *UASpectr* (2020). Available at: <https://uaspectr.com/2020/06/23/najpopulyarnishi-sotsialni-merezhi-v-ukrayini-ta-krayinah-svitu-2020/> (accessed: 25.01.2025).

Polishchuk Oleksandr, Polishchuk Olena (2024). Education in the context of digitalization and globalization. *Humanities Studies*, 20. 186–192. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2024-20-97-21>.

Chaika Iryna, Vyshnevetskyi Ruslan, Pavlovskiy Valerii (2024). Information society concepts: philosophical and anthropological analysis. *Humanities Studies*, 18. 79–87. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2024-18-95-08>.

Huber-Villano Patricia A. Virtual Reality for People With Schizophrenia By. *Social Work Today*. Vol. 23. № 4. P. 20.

Masuda, Y. The Information Society as Post-industrial Society. Washington: World Future Soc. 1983, 320 p.

Smith, K. A., Hardy, A., Vinnikova, A., Blease, C., Milligan, L., Hidalgo-Mazzei, D., Lambe, S., Marzano, L., Uhlhaas, P. J., Ostinelli, E. G., Anmella, G., Zangani, C., Aronica, R., Dwyer, B., Torous, J., & Cipriani, A. Digital Mental Health for Schizophrenia and Other Severe Mental Illnesses: An International Consensus on Current Challenges and Potential Solutions. *JMIR Mental Health*. 2024. 11. Article e57155. DOI: <https://doi.org/10.2196/57155>.

Webster, F. Theories of the Information Society. London: Routledge. 2006. 312 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780203962824>.

OLEKSANDR, POLISHCHUK – Dr. of Philosophical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific and Pedagogical Work of Khmelnytsky Humanitarian and Pedagogical Academy (Khmelnytskyi, Ukraine)
E-mail: prokurator2007@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9838-7105>

OLENA, POLISHCHUK – PhD in Pedagogy, Associate Professor at the Department of Cultural Studies and Foreign Literature of the Khmelnytsky Humanitarian-Pedagogical Academy (Khmelnytskyi, Ukraine).
E-mail: Elen_5@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3826-5085>

DIGITALIZATION OF SOCIAL LIFE – AN AREA FOR SCHIZOPHRENIA

Abstract

The article focuses on the development of digital technologies and their impact on a person. The purpose of the article is to study the emergence of such a phenomenon as schizophrenia in the digitalized space. Objectives of the study: 1) to consider the features of digitalization; 2) to study schizophrenia in the context of digitalization. Research methods: the phenomenological method allowed us to distinguish such a type of schizophrenia as digital schizophrenia; the use of observation and analysis methods helped to establish the impact of the development of communication technologies on a person, his or her life and formation; the method of psychoanalysis is aimed at establishing the formation of the real “I” in the virtual space and the discrepancy between the real ‘I’ and the created differently named (multiple) virtual “I”. In this context, it is worth noting that schizophrenia in digital space has several features: 1) a systematic search, a desire to obtain the latest digital tools (gadgets) for communication; 2) a desire to be an active participant in social networks; and 3) to constantly maintain one's participation in social networks through various posts, popularization of one's own selfies, etc. It is established that under certain conditions the digitalization of social life causes concern in the process of the formation of the Self, in particular, the emergence of digital schizophrenia. It is proved that schizophrenia in a digitalized society acquires new, previously not studied aspects. As modern digital technologies used by society are changing not only communication but also creating new forms of interaction. In view of this, it is substantiated that modern digital environments, social media, in particular, and the constant flow of information, have an impact on the psychological state of people, especially those who already have a tendency to mental disorders. It is proved that the digitalization of society creates both new challenges and new opportunities. In this context it is important to use technologies with caution. According to the analysis, it can be assumed that the development of digital technologies and the digitalization of social life has an impact on the human psyche and is one of the causes of the mental illness of digital schizophrenia as a complex social phenomenon of our time.

Key words: a personality, digitalization, digital schizophrenia, social networks, virtual space, virtual world, communication, technology, information society.

© The Authors(s) 2025
This is an open access article under
The Creative Commons CC BY license

Received date 03.03.2025
Accepted date 13.04.2025
Published date 21.04.2025

How to cite: Поліщук, Олександр, Поліщук, Олена. Діджиталізація суспільного буття – простір для шизофренії. HUMANITIES STUDIES: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia: Publishing house «Helvetica», 2025. 23(100). P. 94–100.

doi: <https://doi.org/10.32782/hst-2025-23-100-10>